

Izabela OLEKSIEWICZ*
Politechnika Rzeszowska

ZARZĄDZANIE SPÓŁKĄ EUROPEJSKĄ NA TŁE PRZEPISÓW I ORZECZNICTWA PRAWA EUROPEJSKIEGO

Celem artykułu jest ukazanie znaczenia nowej instytucji, jaką jest spółka europejska, dla polskiej gospodarki. W artykule poruszono rolę spółki europejskiej w systemie prawnym Unii Europejskiej poprzez wskazanie na fakt, że ma ona stanowić nowy typ spółki o charakterze ponadnarodowym. Ponadto autorka wskazuje, że spółka europejska ma ułatwiać prowadzenie działalności przez duże podmioty, posiadające spółki zależne w wielu państwach członkowskich, unikając jednocześnie prawnych i praktycznych ograniczeń wynikających z istnienia tak wielu różnych systemów prawnych.

1. WPROWADZENIE

Zgodnie z ustawą z dnia 4 marca 2005 r.¹ polscy przedsiębiorcy od 19 maja 2005 r.² mogą zakładać spółkę europejską, przeznaczoną do działalności transgranicznej. Ustawa ta wykonuje dwa rozporządzenia wspólnotowe nr 2137/85 z 25 lipca 1985 r. w sprawie europejskiego zgrupowania interesów gospodarczych oraz nr 2157/2001 z 8 października 2001 r. w sprawie statutu spółki europejskiej³. Wprowadziła ona do polskiego porządku prawnego dwie nowe instytucje – spółki europejskie, zwane również Societas Europaea (SE), oraz europejskie zgrupowanie interesów gospodarczych. Przyjęcie wspomnianej ustawy jest konsekwencją obowiązków implementacyjnych, wynikających z prawa europejskiego. Przepisy te obowiązują bezpośrednio na terenie wszystkich państw członkowskich Unii Europejskiej i mają ułatwić dostęp do rynków unijnych. Spółka europejska stanowi próbę utworzenia przedsiębiorstwa, mającego ułatwić prowadzenie interesów w różnych krajach wspólnoty jednocześnie.

* Dr Izabela Oleksiewicz, Katedra Prawa i Administracji, Wydział Zarządzania i Marketingu, Politechnika Rzeszowska.

¹ Dz.U.05.62.551 z późn. zm.

² Państwa Unii Europejskiej miały czas do 8.10.2004 roku na dostosowanie swego prawa do wspomnianej dyrektywy i wydanie przepisów uzupełniających regulacje rozporządzenia. Opieszałość polskiego ustawodawcy sprawiła, że co do zasady bezpośrednio stosowane przepisy unijnego rozporządzenia pozostały martwe. Wskutek nieuregulowania na czas kwestii rejestracji spółek europejskich niemożliwe było ich tworzenie na gruncie prawa polskiego. Możliwość ta otworzyła się przed przedsiębiorcami w maju 2005 r.

³ Dz. Urz. WE L 294 z 10.11.2001 r. Rozporządzenie jest uzupełnione przez Rozporządzenie Rady nr 2001/86/WE, regulujące zaangażowanie pracowników w odniesieniu do europejskich spółek akcyjnych.

Ta nowa instytucja w systemie prawnym Wspólnoty ma na celu ułatwienie prowadzenia działalności przez duże podmioty, posiadające spółki zależne w wielu państwach członkowskich. Inną przesłanką wprowadzenia SE jest ograniczenie kosztów administracyjnych i prawnych, ponoszonych przez korporacje w związku z tym, że spółki-grupy podlegają wielu reżimom prawnym. To nowy typ spółki o charakterze ponadnarodowym.

SE mogą tworzyć tylko spółki kapitałowe, zarejestrowane w państwach członkowskich Unii Europejskiej. Spółka może być zarejestrowana w rejestrach handlowych wszystkich państw członkowskich Unii Europejskiej, a jej działanie jest oparte na przepisach wspólnotowych zawartych w rozporządzeniu, a także przewidzianych w innych aktach wspólnotowych.

Główną ideą, która przyświecała twórcom regulacji dotyczących spółki europejskiej, było wprowadzenie rozwiązań mających na celu uelastyczenie dotychczasowych regulacji prowadzenia działalności gospodarczej w różnych krajach Wspólnoty. Przed wejściem w życie przepisów dotyczących spółki europejskiej, aby prowadzić działalność o zasięgu ogólnoeuropejskim, przedsiębiorca musiał w każdym z państw utworzyć oddzielne podmioty gospodarcze, które zgodnie z miejscowym prawem mogły prowadzić działalność gospodarczą na terenie danego państwa. W praktyce zatem najczęściej powstawała skomplikowana struktura holdingowa. Nie ulega wątpliwości, że takie rozwiązanie oznacza dla przedsiębiorcy znaczne zwielokrotnienie kosztów prowadzenia działalności.

Zgodnie z regulacjami wspólnotowymi, wprowadzającymi instytucję spółki europejskiej, utworzenie takiej spółki w jednym z państw Unii pozwala na prowadzenie działalności gospodarczej na terenie całej Wspólnoty. Co więcej, w sytuacji gdy przedsiębiorca uzna, że z jakichkolwiek względów (np. z powodu uciążliwych warunków prawnych prowadzenia działalności w kraju siedziby) bardziej korzystne dla niego będzie ulokowanie spółki w innym kraju niż dotychczas, będzie on mógł w łatwy sposób przenieść jej siedzibę do innego kraju członkowskiego (art. 8 ust. 1 rozp.). Do tej pory taka operacja wiązała się z koniecznością likwidacji spółki w kraju macierzystym i ponownym jej utworzeniem w kraju docelowym. Regulacje dotyczące spółki europejskiej traktują Unię jako całość i w związku z tym przeniesienie jej siedziby do innego państwa ma być prawie tak nieskomplikowane, jak w ramach terytorium jednego z krajów Wspólnoty. Zgodnie z przyjętą ustawą ograniczenia w zakresie przeniesienia siedziby mają polegać głównie na możliwości dania wykupu akcji przez akcjonariuszy, którzy nie godzą się na zmiany siedziby.

2. SPOSOBY POWSTANIA SE

Utworzyć spółkę europejską mogą jedynie spółki wymienione w rozporządzeniu. Tym samym została wyłączona możliwość zawiązania jej przez osoby fizyczne. Artykuł 2 rozporządzenia przewiduje zasadniczo następujące sposoby utworzenia spółki europejskiej:

- połączenie co najmniej dwóch krajowych spółek akcyjnych (art. 17-31),
- założenie SE jako spółki holdingowej przez co najmniej dwie krajowe spółki akcyjne i/lub spółki z ograniczoną odpowiedzialnością (art. 32-34),

- utworzenie SE jako spółki-córki przez co najmniej dwie spółki w rozumieniu art. 48 ust.2 Traktatu WE lub krajowe osoby prawne prawa prywatnego lub publicznego (art. 35-36),
- przekształcenie krajowej spółki akcyjnej w SE (art. 37),
- możliwość założenia jednoosobowej SE jako spółki-córki przez już istniejącą Spółkę Europejską.

W dwóch ostatnich przypadkach dopuszczalny jest udział, obok spółek akcyjnych, m.in. także spółek z ograniczoną odpowiedzialnością. Należy podkreślić, że zawsze musi być zachowana zasada, że podmioty tworzące SE podlegają co najmniej dwóm różnym porządkom prawnym, przy czym w wypadku, gdy spółka europejska zawiązuje, obok spółki-matki, m.in. spółki zależne lub oddziały z siedzibą w innym państwie członkowskim niż spółka-matka, wymagane jest, by taka spółka zależna lub oddział istniały co najmniej dwa lata.

Ponadto, w gestii państw członkowskich pozostała możliwość przyznania prawa tworzenia spółek europejskich spółkom, których główny zarząd znajduje się poza terytorium Wspólnoty. Takie spółki mogą uczestniczyć w zawiązaniu spółki akcyjnej z zastrzeżeniem łącznego spełnienia następujących warunków:

- spółka została utworzona zgodnie z prawem jednego z państw członkowskich,
- ma statutową siedzibę w jednym z państw członkowskich, oraz
- istnieje rzeczywisty i stały związek z ekonomią państwa członkowskiego.

Firma SE może być obrana dowolnie, musi zawierać jednak dodatkowe oznaczenie na początku lub na końcu jej brzmienia skrót SE (art. 11 ust.1 i 2 rozp.). Jednakże spółki oraz inne osoby prawne zarejestrowane w państwie członkowskim przed datą wejścia w życie niniejszego rozporządzenia, których firmy zawierają skrót SE, nie są zobowiązane do ich zmiany (art. 11 ust. 3 rozp.).

Spółka europejska jest spółką kapitałową, a kapitał podzielony jest na akcje i wyrażony w euro. Minimalny kapitał zakładowy SE wynosi 120 tys. euro (art. 4 ust. 2 rozporządzenia). Przedsiębiorstwo rejestruje swoją działalność na identycznych zasadach, jak inne firmy krajowe, a jego powstanie jest ogłaszane w unijnym Dzienniku Urzędowym. SE podlega prawu państwa członkowskiego, w którym posiada swoją siedzibę statutową. Rozporządzenie formułuje wymóg posiadania przez Spółkę Europejską na terenie Unii Europejskiej siedziby statutowej, i to w tym samym państwie członkowskim, co główny zarząd. Sankcją za niedochowanie tego warunku może być nawet likwidacja spółki. Spółka europejska uzyskuje osobowość prawną z chwilą dokonania rejestracji w stosownym rejestrze⁴.

Ustawa szczegółowo określa reguły przenoszenia statutowej siedziby spółki europejskiej. Zapisy ustawy mają zapewnić przestrzeganie wynikającej z rozporządzenia zasady, że siedziba statutowa spółki i jej główny zarząd muszą być ulokowane w tym samym państwie członkowskim (art. 7 rozporządzenia). Ustawa przewiduje liczne środki, egzekwujące przestrzeganie omawianej zasady, m.in. możliwość nałożenia grzywny przez sąd rejestrowy lub też ustanowienie kuratora w celu przywrócenia zgodności siedziby statutowej i głównego zarządu. Jako środek ostateczny przewidziano możliwość ustanowienia przez sąd rejestrowy likwidatora spółki.

⁴ W Polsce będzie to rejestr przedsiębiorców w ramach Krajowego Rejestru Sądowego.

W założeniu SE może uczestniczyć – między innymi – spółka, która spełnia wymagania określone w art. 2 ust. 5 rozporządzenia 2157/2001. Jeżeli SE zakładana przez połączenie ma mieć siedzibę statutową poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej, uchwałę o połączeniu podejmuje się w drodze jawnego i imiennego głosowania. Akcjonariusze, którzy głosowali przeciwko uchwale o połączeniu, mogą żądać wykupu swoich akcji. Akcjonariusze składają spółce pisemne żądanie wykupu wraz z dokumentem uprawniającym do wykonywania praw z akcji w terminie dziesięciu dni od dnia podjęcia uchwały o połączeniu. Akcjonariusze spółki publicznej wraz z podanym żądaniem składają imienne świadectwo depozytowe wystawione zgodnie z przepisami Prawa o publicznym obrocie papierami wartościowymi.

Jeżeli spółka uczestnicząca w połączeniu w celu założenia SE, która ma mieć siedzibę statutową w innym państwie członkowskim, jest instytucją finansową z siedzibą statutową na terytorium RP, o zamiarze połączenia właściwy organ spółki zawiadamia właściwy organ nadzoru najpóźniej w dniu ogłoszenia planu połączenia. Właściwy organ nadzoru może w terminie dwóch miesięcy od dnia ogłoszenia planu połączenia w drodze decyzji administracyjnej wyrazić sprzeciw wobec połączenia. Na decyzję organu nadzoru o sprzeciwie spółce przysługuje skarga do sądu administracyjnego. W przypadku przekształcenia spółki akcyjnej w SE stosuje się odpowiednio art. 552-557, art. 558 § 2, pkt 1-3, art. 560, 561, art. 563, pkt 1-2 i 4-6 oraz art. 567-570 i 578-580 Kodeksu spółek handlowych⁵.

W orzeczeniu w sprawie *Centros*⁶ ETS wyraził pogląd, że sądy krajowe nie mogą kwestionować rejestracji oddziału spółki założonej w innym państwie z tego tylko powodu, iż zgodnie z prawem miejsca założenia spółki powstała ona, wykorzystując niższe wymagania (dot. kapitału zakładowego i odpowiedzialności członków zarządu) dla jej utworzenia niż przewidziane przez prawo rejestracji oddziału. W praktyce więc usankcjonowano sytuację, w której spółka zostaje założona w państwie o bardziej liberalnych przepisach korporacyjnych, nie prowadzi w ogóle (lub prowadzi w bardzo ograniczonym zakresie) działalności gospodarczej w tym państwie, natomiast główna działalność jest prowadzona poprzez oddział spółki założony w innym państwie członkowskim.

W orzeczeniu w sprawie *Inspire Art* ETS⁷ wyraźnie stwierdził, że nie ma w tym wypadku znaczenia, iż rzeczona spółka została założona wyłącznie w celu prowadzenia działalności poprzez oddział w innym państwie członkowskim. Takie działanie zostało uznane za zgodne z prawem europejskim wykonywanie swobody przedsiębiorczości. W tym samym orzeczeniu ETS uznał zmuszanie holenderskich oddziałów spółek zagranicznych do zamieszczania w swojej nazwie dodatku „spółka formalnie zagraniczna” za niezgodne z prawem wspólnotowym. Podobnie rozstrzygnięto, że spółka prawa krajowego musi być respektowana w innym państwie członkowskim, nie tylko poprzez uznanie jej zdolności prawnej i prawa do występowania w sporach sądowych, ale również poprzez respektowanie jej wewnętrznej struktury wynikającej ze statutu i reżimu prawa kraju założenia.

⁵ Ustawa z dnia 15.09.2000 r. Kodeks spółek handlowych (Dz. U. z 2000 r. Nr 94, poz. 1037 z późn. zm).

⁶ Wyrok z 9.03.1999 r. w sprawie C-21/97, *Centros Ltd. ex parte Erhvervs – og Selskabsstyrelsen*.

⁷ Orzeczenie z 30.09.2003 r. w sprawie C- 167/01 *Kamer van Koophandel en Fabriken voor Amsterdam przeciwko Inspire Art*.

3. ORGANY SPÓŁKI EUROPEJSKIEJ

Organem spółki europejskiej jest zawsze walne zgromadzenie akcjonariuszy. Z ciekawszych rozwiązań można wskazać, że spółka europejska daje wspólnikom prawo wyboru pomiędzy dualistycznym modelem administracji (rada nadzorcza i zarząd) a modelem monistycznym z jednym organem administrującym (rada administrująca). Członkowie organów spółki są powoływani na okres ustanowiony w statucie, jednak nie dłuższy niż 6 lat. Członkowie mogą być powołani ponownie jednokrotnie lub wielokrotnie na okres ustalony.

Jeżeli w statucie SE przyjęto system dualistyczny, stosuje się przepisy rozporządzenia oraz art. 23-26 ustawy. Niezależnie od kompetencji przysługujących w tym zakresie radzie nadzorczej, członek zarządu, który co do zasady jest odwoływany i powoływany przez organ nadzorczy, może być odwołany lub zawieszony w czynnościach także przez walne zgromadzenie. W tym systemie organ zarządzający jest odpowiedzialny za prowadzenie spraw spółki (art. 39 ust. 1 rozp.). Nie można być jednocześnie członkiem organu zarządzającego i nadzorczego tej samej SE. Statut SE może przewidywać, że członkowie zarządu są powoływani lub odwoływani przez walne zgromadzenie. Członek rady nadzorczej delegowany do czasowego wykonywania czynności członka zarządu, który został odwołany, złożył rezygnację albo z innych przyczyn nie może sprawować swoich funkcji w radzie nadzorczej, może wykonywać te czynności przez okres nie dłuższy niż trzy miesiące. Liczbę członków organu zarządzającego lub zasady jej wyznaczania określa statut SE. Jednakże państwa członkowskie mogą ustalić liczbę maksymalną lub minimalną (art. 39 ust. 4). Organ zarządzający informuje organ nadzorczy przynajmniej raz na trzy miesiące o stanie spraw SE i jej przewidywanym rozwoju. Poza obowiązkiem okresowego informowania organ zarządzający przekazuje organowi nadzorcemu w odpowiednim czasie każdą informację na temat zdarzeń, mogących mieć istotny wpływ na sytuację SE (art. 41 ust. 1-2 rozp.).

Rada nadzorcza SE składa się co najmniej z trzech członków, a jeżeli SE jest spółką publiczną, to co najmniej z pięciu członków. Jeżeli statut nie stanowi inaczej, każdy członek rady nadzorczej może żądać od członków zarządu i pracowników SE przedstawienia radzie nadzorczej na jej najbliższym posiedzeniu dokumentów, sprawozdań lub wyjaśnień. Organ nadzorczy sprawuje nadzór nad prowadzeniem spraw SE przez organ zarządzający. Nie jest on uprawniony do samodzielnego prowadzenia spraw SE. Członkowie organu nadzorczego powoływani są przez walne zgromadzenie. Jednakże członkowie pierwszego organu nadzorczego mogą być powołani przez statut. Liczbę członków organu nadzorczego lub zasady jego powołania określa statut. Państwo członkowskie może określić liczbę członków organu nadzorczego SE, której siedziba statutowa znajduje się na jego terytorium, lub też wskazać liczbę minimalną, lub maksymalną (art. 40 rozp.). Organ nadzorczy może żądać od organu zarządzającego wszelkiego rodzaju informacji, jakie mogą być niezbędne do sprawowania nadzoru. Może również ustalić, że każdy z członków organu nadzorczego ma prawo skorzystać z tego uprawnienia. Organ nadzorczy może podjąć lub zlecić przeprowadzenie kontroli niezbędnej do wykonywania jego obowiązków (art. 41 ust. 3-4 rozp.).

Jeżeli w statucie SE przyjęto system monistyczny, stosuje się przepisy tego rozporządzenia oraz art. 27-47 ustawy. W takim przypadku w SE ustanawia się radę administrującą. Rada administrująca prowadzi sprawy SE i reprezentuje SE oraz sprawuje

stały nadzór nad jej działalnością. Do kompetencji rady administrującej należą także wszystkie sprawy niezastrzeżone przez ustawy lub statut dla walnego zgromadzenia.

Rada administrująca może powierzyć prowadzenie spraw SE dyrektorowi wykonawczemu albo dyrektorom wykonawczym (delegacja kompetencji), chyba że ustawa lub statut stanowi inaczej. Rada administrująca może w każdym czasie zmienić albo cofnąć delegację kompetencji, o której mowa w zdaniu poprzedzającym. Delegacja kompetencji, jej zmiana albo cofnięcie wymaga uchwały rady administrującej. Rada administrująca wykonuje swoje kompetencje kolegialnie, chyba że statut stanowi inaczej. Poza tym rada administrująca może badać wszystkie dokumenty SE, żądać od dyrektora lub dyrektorów wykonawczych oraz pracowników sprawozdań lub wyjaśnień oraz dokonywać rewizji majątku SE. Przedstawienia radzie administrującej na jej najbliższym posiedzeniu dokumentów, sprawozdań lub wyjaśnień może żądać również każdy członek rady administrującej.

Jeżeli statut tak stanowi, rada administrująca może przekazać określone kompetencje komitetowi albo komitetom składającym się co najmniej z dwóch jej członków. W Komitecie sprawującym nadzór nad działalnością SE nie może uczestniczyć członek rady administrującej, będący dyrektorem wykonawczym. Organizację i sposób wykonywania czynności rady administrującej określa jej regulamin, który uchwała walne zgromadzenie, chyba że statut stanowi inaczej.

Rada administrująca może powołać jednego albo większą liczbę dyrektorów wykonawczych, którzy nie są organami SE. Liczbę dyrektorów wykonawczych i ich kompetencje określa uchwała rady administrującej, chyba że statut stanowi inaczej. Dyrektorem wykonawczym może być członek rady administrującej lub osoba spoza jej składu; jednakże rada administrująca powinna co najmniej w połowie składać się z członków niebędących dyrektorami wykonawczymi. Statut może przewidywać surowsze wymagania w tym zakresie. Istnieje różnica w zakresie reprezentowania SE przez dyrektora wykonawczego, który jest członkiem rady, a tym, który nim nie jest. Ten drugi może reprezentować SE w czynnościach sądowych i pozasądowych w zakresie powierzonych mu spraw do prowadzenia. Statut może ograniczyć te uprawnienia ze skutkiem wobec osób trzecich. Ci pierwsi są wpisywani do rejestru z zaznaczeniem sposobu i zakresu reprezentacji. Dyrektorzy wykonawczy składają radzie administrującej w terminie trzech miesięcy po upływie każdego roku obrotowego łączne sprawozdanie z wykonania obowiązków.

Dyrektor wykonawczy może być w każdym czasie odwołany przez radę administrującą. Nie pozbawia go to roszczeń ze stosunku pracy lub innego stosunku prawnego, będącego podstawą pełnienia funkcji dyrektora wykonawczego. Odwołanie z rady administrującej członka, będącego dyrektorem wykonawczym, jest równoznaczne z odwołaniem z funkcji dyrektora wykonawczego, chyba że uchwała o odwołaniu stanowi inaczej.

Walne zgromadzenie SE podejmuje uchwały w sprawach przyznanych przez przepisy rozporządzenia oraz ustawodawstwo krajowe. Walne zgromadzenie odbywa się co najmniej raz w roku w ciągu 6 miesięcy po upływie każdego roku gospodarczego, chyba że prawo państwa, w którym mieści się statutowa siedziba SE, stanowi inaczej. Uchwały walnego zgromadzenia podejmowane są większością ważnie oddanych głosów. Zmiany statutu SE wymagają uchwały podjętej większością głosów, nie mniejszą niż dwie trzecie, chyba że prawo państwa członkowskiego, w którym SE ma swoją statutową siedzibę, przewiduje lub dopuszcza surowsze warunki podjęcia uchwały.

4. ORGAN PRZEDSTAWICIELSKI

Organ przedstawicielski składa się z pracowników SE oraz jej spółek zależnych i zakładów, wyznaczonych lub wybranych spośród pracowników przez przedstawicieli pracowników, a w razie ich braku – przez zebrania załóg. Członkowie organu przedstawicielskiego są wyznaczani lub wybierani zgodnie z prawem państwa członkowskiego lub praktyką tego państwa. Kadencja członków organu przedstawicielskiego trwa 4 lata. Liczba członków organu przedstawicielskiego oraz podział miejsc w tym organie podlegają weryfikacji co 2 lata, stosownie do zmiany liczby pracowników zatrudnionych w SE, jej spółkach zależnych i zakładach. W przypadku wystąpienia istotnej zmiany liczby pracowników zatrudnionych w SE, jej spółkach zależnych i zakładach, właściwy organ SE zwraca się do przedstawicieli pracowników, a w razie ich braku – do pracowników zatrudnionych w poszczególnych państwach członkowskich, o dokonanie ponownego wyznaczenia lub wyboru członków organu przedstawicielskiego. Z dniem wyznaczenia lub wyboru nowych członków organu przedstawicielskiego kończy się kadencja członków organu przedstawicielskiego, pochodzących z państwa członkowskiego, którego dotyczą zmiany.

Organ przedstawicielski jest uprawniony do uzyskiwania informacji i prowadzenia konsultacji, dotyczących SE lub którejkolwiek z jej spółek zależnych albo zakładów, w tym mających siedzibę w innym państwie członkowskim niż siedziba statutowa SE, jak również w sprawach wykraczających poza uprawnienia organów spółek, podejmujących decyzje w danych państwach członkowskich.

5. ZAANGAŻOWANIE PRACOWNIKÓW W SPÓŁCE EUROPEJSKIEJ

Ustawa posługuje się pojęciem specjalny zespół negocjacyjny, co oznacza nic innego jak zespół utworzony zgodnie z przepisami tej ustawy w celu zawarcia z właściwym organem spółek uczestniczących porozumienia w sprawie zasad zaangażowania pracowników w SE. Specjalny zespół negocjacyjny reprezentuje pracowników zatrudnionych w spółkach uczestniczących oraz w zainteresowanych spółkach zależnych i zakładach, mających wejść w skład SE. Powołuje się go niezwłocznie po ogłoszeniu przez właściwe organy spółek uczestniczących planu połączenia, utworzenia holdingowej SE, przekształcenia spółki akcyjnej w SE albo uzgodnieniu planu powstania zależnej SE. Spółki uczestniczące określają dzień rozpoczęcia postępowania, zmierzającego do utworzenia specjalnego zespołu negocjacyjnego. Powinien to być ten sam dzień dla wszystkich spółek uczestniczących. W celu określenia podstawy podziału miejsc w specjalnym zespole negocjacyjnym, przypadającym pracownikom z danego państwa członkowskiego, spółka uczestnicząca ustala liczbę pracowników na dzień rozpoczęcia postępowania. Przy ustalaniu liczby pracowników uwzględnia się zarówno osoby zatrudnione w pełnym, jak i niepełnym wymiarze czasu pracy w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy. Członkowie specjalnego zespołu negocjacyjnego są wybierani lub wyznaczani w każdym państwie członkowskim zgodnie z prawem tego państwa członkowskiego. Na każdą grupę pracowników zatrudnionych w danym państwie członkowskim, obejmującą 10% liczby pracowników zatrudnionych ogółem w spółkach uczestniczących oraz zainteresowanych spółkach zależnych i zakładach we wszystkich państwach członkowskich, przypada jedno miejsce w specjalnym zespole negocjacyjnym.

W terminie 14 dni od dnia powołania specjalnego zespołu negocjacyjnego spółki uczestniczące zwołują pierwsze zebranie tego zespołu w celu zawarcia porozumienia, określającego zasady zaangażowania pracowników w SE. Specjalny zespół negocjacyjny wybiera ze swojego grona przewodniczącego oraz uchwała wewnętrzny regulamin. Przy wykonywaniu zadań specjalny zespół negocjacyjny może korzystać z pomocy powołanych przez siebie ekspertów.

Zasady standardowe zaangażowania pracowników w SE stosuje się od dnia jej rejestracji, w przypadku gdy:

- 1) spółki uczestniczące i specjalny zespół negocjacyjny tak postanowią, albo
- 2) porozumienie nie zostanie zawarte w odpowiednim terminie, oraz
 - a) właściwe organy spółek uczestniczących zdecydują o stosowaniu tych zasad i tym samym o kontynuowaniu postępowania rejestracyjnego,
 - b) specjalny zespół negocjacyjny nie podejmie stosownej uchwały.

Zasady standardowe uczestnictwa w SE stosuje się wyłącznie w przypadkach:

- 1) utworzenia SE w drodze przekształcenia, jeżeli zgodnie z prawem państwa członkowskiego przepisy odnoszące się do uczestnictwa w radzie nadzorczej albo radzie administrującej spółki miały zastosowanie do spółki przekształconej w SE,
- 2) utworzenia SE w drodze połączenia, gdy:
 - a) przed dniem rejestracji SE jedna lub więcej form uczestnictwa były stosowane w jednej lub więcej spółkach uczestniczących, obejmujących co najmniej 25% łącznej liczby pracowników we wszystkich spółkach uczestniczących, albo
 - b) przed dniem rejestracji SE jedna lub więcej form uczestnictwa były stosowane w jednej lub więcej spółkach uczestniczących, obejmujących mniej niż 25% łącznej liczby pracowników we wszystkich spółkach uczestniczących, o ile specjalny zespół negocjacyjny tak postanowi. Specjalny zespół negocjacyjny podejmuje decyzję w tej sprawie po upływie terminu, o którym mowa w art. 77 lub przed upływem tego terminu, jeżeli strony zgodnie oświadczą, że negocjacje nad zawarciem porozumienia zakończyły się niepowodzeniem,
- 3) utworzenia SE w drodze utworzenia holdingowej SE albo zależnej SE, gdy:
 - a) przed dniem rejestracji SE jedna lub więcej form uczestnictwa były stosowane w jednej lub więcej spółkach uczestniczących, obejmujących co najmniej 50% łącznej liczby pracowników we wszystkich spółkach uczestniczących, albo
 - b) przed dniem rejestracji SE jedna lub więcej form uczestnictwa były stosowane w jednej lub więcej spółek uczestniczących, obejmujących mniej niż 50% łącznej liczby pracowników we wszystkich spółkach uczestniczących, o ile specjalny zespół negocjacyjny tak postanowi. Specjalny zespół negocjacyjny podejmuje decyzję w tej sprawie po upływie terminu, o którym mowa w art. 77, lub przed upływem tego terminu, jeżeli strony zgodnie oświadczą, że negocjacje nad zawarciem porozumienia zakończyły się niepowodzeniem.

Pracownicy utworzonej SE oraz pracownicy jej spółek zależnych i zakładów lub organ przedstawicielski mają prawo wyboru, wyznaczenia lub rekomendowania osób do rady nadzorczej albo rady administrującej SE lub prawo wyrażenia sprzeciwu wobec wyznaczonych członków tych organów w liczbie równej najwyższej stosowanej liczbie, występującej w spółkach uczestniczących przed dniem rejestracji SE.

Jeżeli przed rejestracją SE, utworzonej w drodze przekształcenia, w spółce przekształcanej stosowano rozwiązania dotyczące uczestnictwa w radzie nadzorczej albo radzie administrującej, rozwiązania te mają zastosowanie w SE.

Pracodawca nie może wypowiedzieć ani rozwiązać stosunku pracy z pracownikiem, będącym członkiem specjalnego zespołu negocjacyjnego, organu przedstawicielskiego albo przedstawicielem pracowników w radzie nadzorczej, albo radzie administrującej SE w czasie trwania mandatu oraz w okresie roku po jego wygaśnięciu bez zgody reprezentującej pracownika zakładowej organizacji związkowej, a jeżeli pracownik nie jest reprezentowany przez zakładową organizację związkową – bez zgody okręgowego inspektora pracy właściwego miejscowo dla siedziby pracodawcy.

Pracodawca nie może zmienić jednostronnie warunków pracy lub płacy na niekorzyść pracownika, będącego członkiem specjalnego zespołu negocjacyjnego, organu przedstawicielskiego albo przedstawicielem pracowników w radzie nadzorczej, albo radzie administrującej SE w czasie trwania mandatu oraz w okresie roku po jego wygaśnięciu bez zgody reprezentującej pracownika zakładowej organizacji związkowej, a jeżeli pracownik nie jest reprezentowany przez zakładową organizację związkową – bez zgody okręgowego inspektora pracy właściwego miejscowo dla siedziby pracodawcy:

- zgrupowanie podlega wpisowi do rejestru na zasadach określonych dla spółek jawnych, jeżeli ustawa nie stanowi inaczej,
- spółka europejska podlega wpisowi do rejestru na zasadach określonych dla spółek akcyjnych, jeżeli ustawa nie stanowi inaczej,
- Centralna Informacja Krajowego Rejestru Sądowego przekazuje dane, które podlegają ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym UE, do Urzędu Oficjalnych Publikacji UE w terminie miesiąca od ich ogłoszenia w Monitorze Sądowym i Gospodarczym.

6. PODSUMOWANIE

Odnosnie reżimu prawnego, rządzącego spółką europejską, należy stwierdzić, że jej działalność podlega w głównej mierze prawu wspólnotowemu. W wypadkach, w których powołane rozporządzenie wyraźnie dopuszcza taką możliwość, zastosowanie znajdzie postanowienia statutu spółki europejskiej. W pozostałym zakresie stosuje się do SE postanowienia ustawy o europejskim zgrupowaniu interesów gospodarczych i spółce europejskiej w części regulującej kwestie dotyczące spółki europejskiej, następnie postanowienia kodeksu spółek handlowych w części traktującej o spółce akcyjnej oraz postanowienia statutu spółki europejskiej na takich samych zasadach, na jakich stosuje się zgodnie z prawem polskim postanowienia statutu spółki akcyjnej.

Ponadto, zgodnie z przepisami unijnego rozporządzenia, w przypadku, gdy dana działalność regulowana jest w jakimś państwie członkowskim w sposób szczególny, przepisy te znajdują zastosowanie również wobec spółki europejskiej. Dotyczy to w szczególności obowiązku uzyskania stosownych koncesji i zezwoleń, jeżeli będą one wymagane dla prowadzenia działalności.

Wiele rozwiązań szczegółowych pozostawiono do uregulowania przez państwa członkowskie. Z pewnością zatem spółki europejskie będą się również różnić w zależności od tego, w którym z państw UE zostaną utworzone. Atrakcyjność rozwiązań przyjętych przez poszczególne państwa członkowskie będzie zatem decydowała o decyzji

inwestorów co do ulokowania siedziby spółki w danym państwie. Nie trzeba wspominać, że wiąże się to z wymiernymi korzyściami finansowymi dla państwa.

Wydaje się, że instytucja spółki europejskiej może stanowić niezwykle szansę dla polskiej gospodarki. W związku z tym, że w Polsce przepisy regulujące funkcjonowanie spółki akcyjnej są bardziej liberalne niż w niektórych innych krajach unijnych, można oczekiwać, że unijni przedsiębiorcy będą wybierać właśnie Polskę na prowadzenie działalności w formie spółki europejskiej.

MANAGEMENT OF EUROPEAN COMPANY ON THE BACKGROUND OF EUROPEAN LAW AND CASE STUDY LAW

Summary

The aim of this article is to show the importance of the new institution, which is European company for the Polish economy. In the article was raised the role of a European company in the EU legal framework system by pointing to the fact that it is a new type of transnational company. Besides, the author points out that the European company will allow large business entities with subsidiaries in engaging economic in several Member States while avoiding the legal and practical constraints arising from the existence of so many different legal systems.

Złożono w redakcji w grudniu 2009 r.